

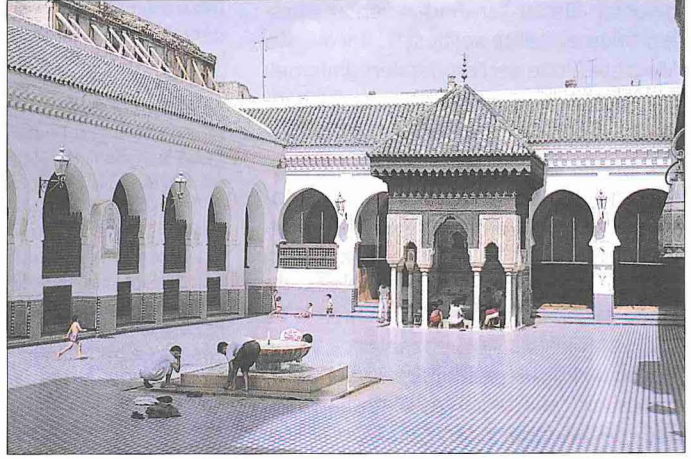
KARAVİYYİN CAMİİ

lan genişletmenin asıl özellikleri korunarak mevcut bina genişliğiyle güney kısmı dahil olmak üzere ilâveler yapıldı. Fazla süslü binalar inşasını doğru bulmayan Murâbıt an'anesine uygun olarak bina içindeki sınırlı yerlerde kalan süslemelerin ağırlığını mihrap eden mihrap önü kısmı ve burayı örten mukarnaslı kubbe bu sırada teçhiz edildi. 531'de (1136) önemli ölçüde tamamlanan çalışmalar 537 (1143) yılına kadar sürdü. Caminin yeni minberi ise 538'de (1144) bitirildi. Muvahhidler devrinde bu yeni devletin anlayışına göre binanın iç süslemelerinin üzeri kapatıldı.

Karaviyyîn Camii içinde gerçekleştirilen son imar faaliyeti XVII. yüzyılda Sa'dî şerifleri devrinde olmuştur. Sa'dî Sultanı Abdullah b. Şeyh tarafından binanın avlusuna Endülüs anlayışını aksettiren ve Elhamra Sarayı'nın Aşlanlı Avlusunu hatırlatan, bir fiskiye ve havuz teşkilâtına da sahip olan iki küçük bina inşa ettirilmiş ve avluda düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenleme ve binalar tam mânasıyla Endülüs anlayışına uygun bir durum arzettekte olup Endülüs'ten gelen ustaların eseridir.

Mevcut şekliyle Karaviyyîn Camii, mihrap duvarına paralel on yatay nef ve onları mihraba dikey olarak kesen bir dikey neften ibaret ibadet mekânı ve içerideki neflere açılan yan neflere sahip bir avlu kısmından müteşekkil plana sahiptir. Sa'dî şerifleri tarafından düzenlenen bu avluya göre ibadet mekânının eksenini oluşturan dikey nefin durumu da tayin edilmiştir. İbadet mekânının en önemli kısmı olan ve mihrabın önemini gösteren bu dikey nefin yatay neflerle kesişmesi sebebiyle meydana gelen on bölmenin üzerinde sekiz kubbe ve iki tonoz örtüsü mevcuttur. Hepsini farklı mimari özellikler gösteren bu örtü sistemlerinin avludan girişteki ilki kare planlı ve stalaktitli şekilde inşa edilmiş olup beşinci ve yedinciden itibaren hepsi stalaktitli olarak düzenlenmiş bulunan değişik örtüler silsilesine giriş teşkil etmektedir. Mevcut binanın ölçüleri 85 x 70 m. olarak tesbit edilmektedir.

Murâbıt an'anesine göre sade bir biçimde süslenen caminin içinde önemli mimari kısımlar ve özellikle mihrap önündeki kubbe ve maksûre mahallî süslemesinin ağırlığını yansıtmaktadır. Murâbıt zevkine uygun akantusların hâkim olduğu kabartmalar boya kullanılarak zenginleştirilmiştir. Muvahhidler devrinde üstü

Karaviyyîn
Camii'nin
avlusundan
bir görünüşü

örtülen bu süslemeler Henri Terrasse tarafından açılmış olup bütün ihtişamıyla gözler önüne serilmiş bulunmaktadır. Mihrap XVIII. yüzyılda değiştirilmişse de mihrabın arkasında bulunan sekizgen odayı örten kubbe ilk şekliyle korunmuştur. Mihrapta akantuslu iki sütun başlığına rastlanırken Murâbıt süsleme geleneğine esas teşkil eden ve Endülüs an'anesiyle irtibatı bulunan bu süslemelere mihrabın arkasındaki odada da rastlanmaktadır. Caminin muhteşem minberi 538 (1144) tarihli olup Kurtuba'dan getirilmiş veya Kurtubalı bir ustaya yaptırılmıştır. Avluda yer alan ve Endülüs zevkini aksettiren çini süslemeler yine Endülüslü ustaların elinden çıkmış olup bütün ihtişamıyla göz doldurmaktadır.

Karaviyyîn Camii, diğer İslâm ülkelerindeki eserler gibi tek başına bir yapı olmayıp başta Kayseriyye adı verilen çarşı olarak öne çıkar. Caminin avlusu şehirdeki en büyük boş alandır ve cami ile bütünlük arzeder. Caminin çevresinde onun bir uzantısı olarak medreseler, görevliler için evler, haftalık toplantıların yapıldığı salonlar, kütüphaneler gibi unsurlar yer alır.

BİBLİYOGRAFYA :

H. Terrasse, *La mosquée al-Qaraouiyyin à Fès avec une étude de Gaston Deverdun sur les inscriptions historiques de la mosquée*, Paris 1968; a.mlf., "La reviviscence de l'acanthé dans l'art hispano-mauresque sous les almoravids", *al-Andalus*, XXVI, Madrid 1961, s. 426-435; Abdülhâdî et-Tâzî, *Câmi'ü'l-Karaviyyîn*, Beyrut 1972, I-III; D. T. Rice, *Islamic Art*, London 1975, tür.yer.; G. Mitchell, *Architecture of the Islamic World*, London 1984, tür.yer.; J. Hoag, *Islam*, Stuttgart 1986, s. 49-51; T. Balbas, "Nuevas perspectivas sobre el arte bajo el dominio de los almoravids", *al-Andalus*, XVIII, Madrid 1952, s. 411-424; G. Deverdun, "al-Karaviyyîn", *EP* (İng.), IV, 632-633.

A. ENGİN BEKSAÇ

KARAY, Refik Halit (1888-1965)

Türk hikâyeci ve romancısı.

14 Mart 1888'de İstanbul Beylerbeyi'nde doğdu. Babası maliye başveznedarı ve Bank-ı Osmânî nâzırı, Mevlevî tarikatına mensup Mudurnulu Mehmed Hâlid Bey, annesi Kırım Giray hanları sülâlesinden gelen Nefise Ruhsar Hanım'dır. Aile Karakayısoğulları diye bildiğinden Refik Halit de bir süre Karakayış soyadını kullanmış, daha sonra bunu Karay'a çevirmişti.

İlk öğrenimini Vezneciler'deki Şemsülmaârif Mektebi ile Göztepe'deki Taşmektap'te gören Refik Halit, on iki yaşında Galatasaray Mektebi Sultânîsi'ne kaydeldiyse de altı yıl sonra mezun olamadan ayrıldı (1906). Yazıldığı Mekteb-i Hukuk'ta öğrenci iken Maliye Nezâreti Devâir-i Merkeziyye Kalemî'nde kâtiplikle memuriyete başladı. Meşrutiyet'in ilânıyla okulu ve memuriyeti bırakarak *Servet-i Fünûn* ve *Tercümân-ı Hakikat* gazetelerinde çalıştı. Bir süre *Son Havadis* adıyla bir gazete çıkardı. Bu arada Beyoğlu Belediyesi'nde başkâtiplik yaptı. Kısa ömürlü Fecr-i Âtî edebî topluluğu arasında yer aldı. *Eşref*, *Şehrah*, *Kalem* ve *Cem* dergilerinde imzasız veya Kirpi takma adıyla yayımladığı siyasî yazı ve hicivlerinden dolayı tedirgin olan İttihat ve Terakkî iktidarı, Mahmud Şevket Paşa'nın katli hadisesiyle suçlananlar arasında onu da Sinop'a (1913), arkasından Çorum'a (1916) sürgün etti. Bu sürgün kendi isteğiyle önce Ankara'ya (1917), daha sonra Bilecik'e (1917-1918) çevrildi. Fırkada sözü geçen Ziya Gökalp'in aracılığıyla sürgün cezası kalkmaksızın İstanbul'da ikametine izin verildi (1918). Robert Kolej'de Türkçe öğ-

retmenliği yaptı. Mütareke'yi takip eden günlerde *Zaman* gazetesinde İttihat ve Terakkî'yi şiddetle tenkit eden yazıları yanında *Vakit* ve *Tasvîr-i Efkâr* gazetelerinde de edebî ve siyasî yazıları çıktı. İkinci kuruluşunda Hürriyet ve İtilâf Fırkası'na üye oldu. Bu fırkanın teşkil ettiği hükümette aralıklarla iki defa posta ve telgraf umum müdürlüğünde bulundu (Nisan - Ekim 1919; Nisan - Eylül 1920). *Alemdar*, *Sabah* ve *Peyam-ı Sabah* gazetelerinde siyasî yazıları çıkarken *Aydede* adıyla bir mizah dergisi yayımladı (1922). İzmir'in Yunanlılar tarafından işgaliyle başlayan ve Anadolu'da Millî Mücadele'nin en çetin günlerine rastlayan umum müdürlüğü sırasında postahanelere Kuvâ-yı Milliye'nin ve diğer direniş gruplarının telgraflarının kabul ve keşide edilmemesi için emir verdiğinden ve Millî Mücadele aleyhindeki yazılarından dolayı savaş sonunda Yüzellilikler listesine alındı. Bu listenin çıkmasından önce 9 Ekim 1922'de Türkiye'den ayrılarak Suriye'de Beyrut yakınlarındaki Cünye kasabasına yerleşti. Burada geçimini *Doğru Yol* ve *Vahdet* gibi Türkçe gazetelere yazdığı makaleleriyle sağlayan Refik Halit'in daha sonra Cumhuriyet inkılablarını takdir eden yazıları, Hatay'ın Türkiye'ye ilhaki için bölgedeki Türk gençlerini teşvik gayretleri Ankara hükümetini memnun ettiğinden önce özel olarak affı söz konusu oldu. Bir süre sonra da Yüzellilikler hakkında çıkarılan af kanununun yürürlüğe girmesiyle on altı yıllık sürgün hayatının ardından Türkiye'ye döndü (Temmuz 1938). Bundan sonraki geçimini gazete yazıları, roman tefrikaları ve kitaplarının neşirinden temin etti. *Aydede*'yi yeniden bir süre daha yayımladı (1948-1949). Geçirdiği bir ameliyat sonucu 18 Temmuz 1965'te öldü ve Zincirlikuyu Asri Mezarlığı'na defnedildi.

Galatasaray Mekteb-i Sultânîsi'nde okuyan, divan ve Tanzimat dönemi ede-

Refik
Halit
Karay

biyatlarına ilgi duymayan Refik Halit'i edebiyatçı olarak besleyen kaynaklar hemen tamamıyla Batı edebiyatına aittir. Roman tekniğindeki ustalığı açısından Edebiyat-ı Cedîde'yi takdir etmekle beraber dil ve millî ruh bakımından onları da eksik bulur. Sürgün olarak Anadolu'da geçirdiği yıllar, Anadolu insanlarının ilk defa gerçekçi bir gözle edebiyata yansımaya vesile olur. Ustalıkla kullandığı İstanbul Türkçesi, hikâyelerindeki her tabakadan Anadolu insanının psikolojisini ve davranışlarını ifadesiyle Millî Edebiyat çıkırınının başta gelen yazarları arasında yer almıştır. Özellikle *Memleket Hikâyeleri* samimi ve gerçekçi üslûbuyla Anadolu edebiyatının ilk önemli ürünlerindedir. Yurt dışındaki sürgün yılları da ona bir taraftan vatan hasretinin en güzel hikâyelerini yazdırırken diğer taraftan Türk edebiyatının başarılı egzotik romanlarını kaleme almasına imkân vermiştir. Günlük hayatında etrafındaki kişilerin zaafalarını yakalayarak zeki ve iğneleyici nükteler sarfeden, yer yer onları küçültücü bir dil kullanan, bununla beraber sohbetleri aranan bir şahsiyet olduğu değişik hâtıra ve portrelerde anlatılan Refik Halit'in bu üslûbu hiciv yazılarında, hatta roman ve hikâyelerinde de dikkati çeker. Böylece Türk toplumunun Meşrutiyet ve Cumhuriyet'le yaşadığı değişimleri benimsemekle beraber yeni zengin, miras-yedi ve alafranga tipleri hicvetmekten de geri kalmamıştır.

Kirpi, Kirpi-i Nâtüvan, *Aydede*, Mübeccel Halid, Vak'anüvis, Rehak takma adlarını da kullanan Refik Halit'in roman, hikâye, tiyatro, deneme, fıkra, hiciv gibi değişik türlerde çok sayıda eseri sevilerek okunmuş ve defalarca basılmıştır. *Çete*, *Sürgün*, *Nilgün*, *Karlı Dağdaki Ateş*, *İki Bin Yılın Sevgilisi* ve *Yatık Emine* adlı eserleri filme de alınmıştır. Bunların dışında hayatını ve önemli olayları şahsî yorumlarıyla dile getirdiği hâtıraları ve çok defa günlük olaylardan hareket ederek hayat tecrübelerini ve düşüncelerini yansıttığı kronikleri de yakın dönem tarihine ışık tutması bakımından önemlidir.

Eserleri. Hikâyeler. Refik Halit'in, klasik bir Maupassant yapısı gösteren ve hemen bütün tenkitçiler tarafından en güzel Türkçe ile yazılmış olduğu kabul edilen hikâyelerinden 1908-1919 arasında yazılmış on dördü *Memleket Hikâyeleri* (İstanbul 1335) adı altında toplanmıştır. Bunlardan konusu İstanbul'un kenar semtlerinde geçen üçü dışında diğerleri yazarın ilk sürgün yerleri olan Sinop, Ço-

rum, Ankara, Bilecik'te geçer. Anadolu'nun ilk defa sağlam bir hikâye tekniği ve usta bir kalemle dile getirildiği bu hikâyelerde memur, esnaf ve orta halli insanların sıkıntılı, geçim dertleri, kasaba eğlence hayatı, örflerin bağlayıcılığı gibi konular canlı ve realist tabiat tasvirleriyle işlenmiştir. Hikâyelerin dili mahallî ağız taklitlerine saplanmayan tabii bir İstanbul Türkçesi'dir. Çoğunu ikinci sürgün döneminde yazıp Türkiye'ye dönüşünde yayımladığı *Gurbet Hikâyeleri*'nde ise (İstanbul 1940) ikisi Anadolu'da, diğerleri Suriye'de geçen on yedi hikâye yer alır. Bunlarda yazarın yurt dışı hâtıra ve intibalarının zenginleştirdiği ve çöl insanlarının hayatı, vatanlarından uzakta yaşamak zorunda kalarların daüssıla duyguları ve bu duyguların birbirine bağladığı insanlar anlatılmıştır.

Romanlar. Refik Halit romanlarında genellikle Türk toplumunun geçirdiği sosyal değişimleri, bunların kişilere yansımalarını, savaş gibi olağan üstü hallerden faydalanan vurguncuları, ezilen orta sınıf insanını ele alır. Yazar, bu gibi meselelerde genellikle dejenere bir değişmeye karşı muhafazakâr tutumludur. Bunların dışında popülizme kaçmamak şartıyla hemen bütün romanlarının konusunu aşk, egzotik ülkelerde sürükleyici maceralar, seyahatler, hatta polisiye olaylar teşkil eder. İlk romanı *İstanbul'un İcyüzü*'nde (İstanbul 1336) II. Meşrutiyet'in öncesi ve sonrasında İstanbul'da yüksek memurlar, aile ilişkileri, siyasî olaylar ve savaş yıllarında zengin olan insanlar, roman kahramanı İsmet'in hâtıraları şeklinde ve her birinde ayrı kişi ve çevrelerin anlatıldığı altı bölüm halinde verilmiştir. Yazarın sürgün yıllarının ürünü olan *Yezid'in Kızı* (Halep 1937) *Yezidiler*'in yaşayışını, örflerini, inançlarını zengin tabiat tasvirleriyle anlatır. *Çete* (1939) Hatay'da, Fransız işgali yıllarında bir Türk çetecisinin Fransızlar ve Nestûriler'le olan mücadelesinin ayrı dünyalara mensup iki insanın aşkı çerçevesindeki hikâyesidir. Yazarın hayatının benzerini yaşayan bir Osmanlı yüzbaşısının Beyrut, Halep ve Şam'daki hayatını anlatan *Sürgün* (1941), hânedana mensup diğer sürgünlerle beraber çekilen sıkıntılı ve hazin âkıbetlerinin romanıdır. *Anahat* (İstanbul 1947), Cumhuriyet'ten sonra yeni bir hayata ve sosyete ayak uydurmaya çalışan bir ailenin dramıdır. *Nilgün* (1950-1952), II. Dünya Savaşı yıllarında çeşitli sebeplerle yurt dışında kalmış Türkler'in hayatlarına yer yer temas eden Uzakdoğu egzotizmi ağırlıklı

bir aşk romanıdır. *2000 Yılın Sevgilisi* (İstanbul 1954), Roma ve Selçuklu imparatorlukları devrinde ve aynı zamanda günümüzde yaşanan değişmeyen bir aşkı anlatır. *İki Cisimli Kadın* (İstanbul 1955), bir kadının iki uzak coğrafyada iki farklı ruhu taşımasının fantastik hikâyesidir. Diğer romanları: *Bu Bizim Hayatımız* (1950), *Yer Altında Dünya Var* (1953), *Dişi Örümcek* (İstanbul 1953), *Bugünün Saraylısı* (İstanbul 1954), *Kadınlar Tekkesi* (İstanbul 1956), *Karlı Dağdaki Ateş* (İstanbul 1956), *Dört Yapraklı Yonca* (İstanbul 1957), *Sonuncu Kadeh* (İstanbul 1965), *Yerini Seven Fidan* (1977), *Yüzen Bahçe* (1981). *Tiyatro. Deli* (Halep 1929). *Mizah-hiciv. Sakın Aldanma, İnanma, Kanma ...* (1335); *Kirpinin Dedikleri* (ts., 2. bs., 1336); *Ago Paşa'nın Hatıratı* (İstanbul 1338), *Ay Peşinde* (1338); *Tanıdıklarım* (1341); *Guguklu Saat* (İstanbul 1341). *Hâtırâ. Minelbab İelmihrab* (İstanbul 1964); *Bir Ömür Boyunca* (İstanbul 1990). *Kronik. Bir*

İçim Su (Halep 1931); *Bir Avuç Saçma* (Halep 1932), *İlk Adım* (1941), *Makiyahlı Kadın* (İstanbul 1943); *Üç Nesil Üç Hayat* (1943), *Tarıya Şikâyet* (İstanbul 1944).

BİBLİYOGRAFYA :

Rüşen Eşref Üneydin, *Diğerler ki* (İstanbul 1334), İstanbul 1972, s. 227-238; İsmail Habip [Sevük], *Türk Teceddüd Edebiyatı Tarihi*, İstanbul 1340, s. 634-637; Hikmet Münir Ebcoğlu, *Kendi Yazdıklarıyla Refik Halid*, İstanbul 1943, tür.yer.; Mustafa Baydar, *Edebiyatçılarımız Ne Diğerler*, İstanbul 1960, s. 107-112; Yahya Kemal Beyatlı, *Siyâsi ve Edebî Portreler*, İstanbul 1968, s. 44-47; Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Gençlik ve Edebiyat Hatıraları*, Ankara 1969, s. 59-93; Şerif Aktaş, *Refik Hâlid Karay*, Ankara 1986, s. 7-38; ayrıca bk. tür.yer.; a.mlf., "Refik Halit Karay", *Büyük Türk Klasikleri*, İstanbul 1992, XII, 74-78; Taha Toros, *Mazi Cenneti*, İstanbul 1992, s. 90-99; Hakkı Süha Gezgin, *Edebî Portreler* (haz. Beşir Ayvazoğlu), İstanbul 1997, s. 242-244; Erol Üyepazarı, "Refik Halit'in 'Aydede'si ile 'Millî Mücadele' ve 'Millîci'ler", *Müteferrika*, sy. 2, İstanbul 1994, s. 135-143; Fahri İz, "Karay, Refik KHALİD", *EP²* (İng.), IV, 635-637; Mustafa Kutlu, "Karay, Refik Halid", *TDEA*, V, 192-195; Nihad Sâmî Banarlı, "Refik Hâlid Karay", *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul 1979, II, 1205-1209; Selim İleri, "Karay, Refik Halid", *DBİSt.A*, IV, 462-464; Abdullah Uçman, "Karay, Refik Halit", *Yaşamları ve Yapılarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, İstanbul 1999, II, 16; "Karay, Refik Halit", *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, İstanbul 2001, II, 482-485.

M. ORHAN OKAY

KARAYAZICI ABDÜHALİM

(ö. 1010/1602)

III. Mehmed devrinde büyük bir isyan çıkararak Celâli lideri.

Kaynaklarda Karayazıcı veya Yazıcı diye anılır. Karayazıcı lakabı sekban yazıcılığında bulunmasından ileri gelir. Halim Şah unvanıyla Anadolu'da saltanatını ilân eden ilk Celâli olarak tanınmıştır. Urfa bölgesindeki Kılıçlı aşiretine mensup olan Abdülhalim, Osmanlı-Avusturya savaşları (1592-1606) yüzünden Anadolu'da sükûnetin bozulduğu yıllarda altı bölük zümresine (kapıkulu süvarisi) yazıldı. Bu görevde iken Şam'a veya bir başka sınır kalesine muhafız olarak gönderildi. Ardından Malatya taraflarına gelerek il erleri teşkilâtının başına yiğitbaşı tayin edildi. Altı bölük zümresine mensup bulduğundan bir sancak beyinin vekili (kaymakam) oldu. Bu görevde iken etrafına leventlerden meydana gelen devriye bölükleri topladı. Daha sonra sancak başka birine verildiyse de burayı terketmediği gibi

sancağı teslim almaya gelen beyi öldürdü. Böylece isyan bayrağını çeken Karayazıcı'nın yanına, Osmanlı-Avusturya savaşlarının ortaya çıkardığı sosyal ve ekonomik sıkıntılardan da rolüyle çoğu asker kaçaklarından meydana gelen gruplar toplanmaya başladı.

Karayazıcı'nın 20.000 kadar sekbandan oluşan bir kuvveti bulunuyordu. Bölgede huzur ve asayişin tamamen bozulması üzerine Harput, Malatya ve Maraş sancak beyleri birleşerek onunla mücadeleye giriştiler, ancak mağlûp olup geri çekildiler. Bu hadiseden sonra Karayazıcı'nın şöhreti daha da arttı ve Anadolu'da isyan halinde olan Celâli reisleri etrafına toplandı. Bunlar arasında kardeşi Deli Hasan, Amasyalı Deli Zülfikar, Malatyalı Karakaş Ahmed, Kalenderoğlu Mehmed, Gâvur Murad, Tekeli Mehmed, Ağaçtan Pîri, Kara Said, Hüseyinoğlu İshak, Adanalı Sevündük, Bağdatlı Uzun Halil, Kalın Dudak Mahmud ve Köprülü Şâban da bulunuyordu. Vaktiyle Habeş beylerbeyliği yapmış olan, fakat daha sonra istediği görev ve getirilmeyince Karaman'da isyan eden Hüseyin Paşa ile de birleşerek devlet için çok ciddi bir tehlike haline geldi. Bu durum, Anadolu'da halkın büyük sıkıntılar çekmesine ve göçlere yol açtığı gibi Osmanlı sosyal ve ekonomik yapısında da önemli değişmelerin başlangıcını oluşturdu. Bâbüalî, Sinan Paşazâde Mehmed Paşa'yı isyanı bastırmakla görevlendirdi. Mehmed Paşa Muharrem 1008'de (Ağustos 1599) Üsküdar'dan yola çıktı. Mehmed Paşa'dan, Karayazıcı ile Hüseyin Paşa'nın Rebülâhîr 1008'de (Kasım 1599) Urfa Kalesi'ni ele geçirdiklerine dair haberler İstanbul'a ulaştı. Bu haberlerden Celâlîler'in iç kaleye giremedikleri anlaşılıyordu. Öte yandan Şam Beylerbeyi Hüseyin Paşa ile Halep Beylerbeyi Hacı İbrâhim Paşa askerleriyle gelip serdara yardımcı olduktan sonra Urfa'nın kuşatıldığı öğrenilmişti. Serdardan aralık sonlarında Urfa'nın iç kalesinin Celâlîler'in eline geçtiği, dizdarının da öldürüldüğü haberleri geldi. İki taraf arasındaki mücadelede Mehmed Paşa emrindeki hükümet kuvvetlerinin geri çekildiği, kaledeki topları ele geçiren Celâlîler'in daha da tehlikeli duruma geldiği bildirilmişti. Kaynaklardaki bilgilere göre artık kendisini güçlü hisseden Karayazıcı, padişahlığını ilân ederek etrafa "Halim Şah Şamzaffer-bâdâ" tuğralı fermanlar göndermeye başladı. Hüseyin Paşa'yı da kendisine vezirî-âzam tayin etti. Ordusunu Osmanlı askerî teşkilâtı gibi düzenledi. Teşkilâtını yay-

Refik Halit Karay'ın Rıza Tevfik'e yazdığı bir mektubu (Abdullah Uçman koleksiyonu)

